

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК
В ЛОМЖІ (ПОЛЬЩА)**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДОЛОГІЇ
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ
МЕДИЧНОЇ (ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ) ОСВІТИ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ**

Матеріали

III Міжнародної науково-методичної інтернет-конференції

19 жовтня 2023 р.

Конференцію зареєстровано в Державній науковій установі «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації».
Посвідчення № 495 від 14 листопада 2022 року.

м. Черкаси

Укладачі:

Губенко І.Я. – ректор Черкаської медичної академії, доктор філософії (кандидат медичних наук), доцент, академік Української академії наук, заслужений лікар України;

Шевченко О.Т. – проректор з науково-методичної роботи Черкаської медичної академії, кандидат психологічних наук, заслужений працівник охорони здоров'я України;

Шарлович З.П. – кандидат педагогічних наук, ад'юнкт, адміністративний працівник відділу профорієнтації та міжнародної співпраці Міжнародної Академії Прикладних Наук в Ломжі (Польща);

Гайдай П.О. – завідувач навчально-методичного кабінету Черкаської медичної академії.

Укладачі не беруть на себе відповідальність за зміст представлених у збірнику статей, достовірність результатів і дотримання прав використання інтелектуальної власності третіх осіб.

А 43 Актуальні проблеми методології вищої та фахової передвищої медичної (фармацевтичної) освіти: сучасні виклики та нові можливості: матеріали III Міжнародної науково-методичної інтернет-конференції, м. Черкаси, 19 жовтня 2023 р. / уклад.: І. Я. Губенко, О. Т. Шевченко, З.П. Шарлович, П. О. Гайдай. Черкаси: Видавець Олександр Третьяков, 2023. 352 с.

ISBN 978-617-7827-57-2 (PDF)

Збірник тез наукових доповідей учасників III Міжнародної науково-методичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми методології вищої та фахової передвищої медичної (фармацевтичної) освіти: сучасні виклики та нові можливості» містить результати досліджень стосовно особливостей викладання загальноосвітніх дисциплін у ЗВМ(Ф)О, що здійснюють підготовку фахівців на основі базової середньої освіти; ролі гуманітарних і природничих дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх медичних (фармацевтичних) працівників; сучасних аспектів викладання професійно-орієнтованих дисциплін; організації виховної та самостійної позааудиторної роботи студентів; організації безперервної професійної освіти медичних і фармацевтичних спеціалістів; особливостей здійснення освітнього процесу в особливий період.

Презентовано результати наукових досліджень майбутніх магістрів та здобувачів рівня доктора філософії галузі знань 22 Охорона здоров'я.

Для науково-педагогічних і педагогічних працівників, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

УДК 378:61(4)

ЗМІСТ

I. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН У ЗВМ(Ф)О, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ НА ОСНОВІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ12

Головня Т. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ЗАДАЧ ЯК СКЛADOVA МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ у ЗВМ(Ф)О.....12

Гулак І. ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ІСТОРІЇ В ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....15

Гордієнко Н., Бадрак Т., Шевченко В. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....22

Діхтяренко Л., Савенко Д. АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ЗВМ(Ф)О25

Дубович К., Смирнова М., Рибій Л. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ДЛЯ СТУДЕНТІВ МЕДИКІВ З УРАХУВАННЯМ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТА ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТА ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДИК29

Лісіна В. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ФОКУСОМ НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ.....34

Резун В. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....38

Ситор О. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ СЛОВЕСНОСТІ.....42

Чубенко В. СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО КОНТЕНТУ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН У ЗВМ(Ф)О.....46

Швець Н. РОЗВ'ЯЗАННЯ ГЕОМЕТРИЧНИХ ЗАДАЧ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ.....50

II. ГУМАНІТАРНІ ДИСЦИПЛІНИ У ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНИХ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ФАХІВЦІВ.....52

V. З ДОСВІДУ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗВМ(Ф)О.....	171
Безвугляк О. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ АКАДЕМІЇ.....	171
Діхтяренко А., Зарудняк Н., Пулик Т. МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ФАКТОРІВ УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ.....	174
Домбровська В. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	178
Коваленко Г., Хитра І., Ісакова О. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	182
Кожина Г., Зеленська К., Толстая Т. ПОПЕРЕДЖЕННЯ СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРЯННЯ У МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ.....	185
Кордунян О., Плачінта І. РОЛЬ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ У НАВЧАННІ ТА ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ.....	188
Лисун С., Лисун С. EX MORE.....	192
Оката О. ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ СЕРЕД МОЛОДІ ТА ЇЇ ПРОФІЛАКТИКА.....	193
VI. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗВМ(Ф)О.....	197
Lisetska I., Vasylechko M., Kovalyshyn A. INDEPENDENT EXTRACURRICULAR WORK OF STUDENTS IS AN IMPORTANT COMPONENT OF THE EDUCATIONAL PROCESS.....	197
Парфенюк М. ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ МЕДИКІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРИЙОМІВ МІКРОНАВЧАННЯ ЯК ДОДАТКОВОГО РЕСУРСУ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	199
Шарапова О. ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ З КЛІНІЧНОЇ АНАТОМІЇ ТА ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ.....	201
VII. СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗВМ(Ф)О.....	204
Андрейко С., Біланова Л., Бобух В. СТОРІТЕЛІНГ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	204

Отже, виходячи з тих умов, у яких сьогодні перебуває країна, з концепції національно-патріотичного виховання, ми зобов'язані переосмислити й модернізувати патріотичну роботу під час занять української мови та літератури. Наше завдання сьогодні – планомірно й неухильно виховувати великих і сильних людей, які усвідомлюють й розуміють виклики, що стоять перед країною, які живуть у єдності зі своїм народом, відчують себе причетними до всього, що відбувається довкола, мають національну гідність, пишаються рідною культурою, відчують красу батьківської мови, знають і люблять українську літературу.

№ п/п	Список літератури	References
1.	Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України. https://nus.org.ua/news/mon-zatverdylonovu-kontseptsiiyu-patriotichnogo-vyhovannya/	Kontseptsii natsionalno-patriotichnoho vykhovannia v systemi osvity Ukrainy. https://nus.org.ua/news/mon-zatverdylonovu-kontseptsiiyu-patriotichnogo-vyhovannya

Ганна Кожина, Катерина Зеленська, Тетяна Толстая.
ПОПЕРЕДЖЕННЯ СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРЯННЯ У
МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

kraskovskaya2014@gmail.com

Харківський національний медичний університет, м. Харків.

Анотація. Процес психологічного та фізичного виснаження особистості у процесі трудової діяльності або під час навчання, який у науковій літературі характеризується терміном «Синдром емоційного вигоряння» спостерігається у фахівців багатьох галузей, частіше у працівників з психологічним типом роботи «людина-людина». До цієї категорії належать і медичні працівники. Перші несприятливі ознаки виникають поступово і пов'язані з напругою спілкування між колегами, пацієнтами та його родичами, також цей стан може почати формуватися ще під час навчання у ЗВО.

Ключові слова: студенти, навчання, профілактика, емоційне вигоряння.

Термін «вигоряння персоналу» у різних сферах професійної діяльності суспільства (staff burnout), впроваджений у науковому середовищі завдяки дослідженням американського психіатра Г. Фрейденберга [1] для характеристики психологічного стану здорових людей, які перебувають у

інтенсивному та тісному спілкуванні з клієнтами. Y. Skoryk [3] стверджує, що професійне вигорання – це стан емоційної, психічної та психофізичної втоми, яка залежить від умов професійної діяльності, надмірного робочого навантаження та емоційного міжособистісного спілкування. Воно має руйнівний характер та негативно впливає на професійну діяльність особистості. Серед причин професійного вигорання В. Бойка, С. Масlach, Г. Фрейденберг виділяють такі: емпатію (співпереживання, сприйняття близькі до душі проблеми інших); занижену самооцінку, почуття безпорадності, самотності; негативний мікроклімат у колективі; недостатній рівень компетентності (особливо у знаннях та практичних навичках); надмірне навантаження, соціальну незахищеність, низьку заробітну плату; постійні стреси; проблеми у особистому кар'єрному прогресуванні [2]. У особи є проявами цього стану спостерігається накопичення негативних емоцій, спалахи роздратування, стан пригніченості, апатія, які переходять у цинізм та прояв агресії, що значно знижує ефективність професійної діяльності лікаря та завдає шкоди його здоров'ю.

Мета роботи: обґрунтувати доцільність профілактики синдрому емоційного вигорання у студентів вищих медичних навчальних закладів.

Матеріали та методи. Однією із складових синдрому професійного вигорання є емоційне вигорання. Для визначення його рівня було обстежено 268 студентів 4 курсів за методикою В. Бойка.

Автор методики виділяє три фази емоційного вигорання на підставі комплексу таких симптомів: напруга – емпатія, незадоволеність собою, почуття «загнаності в клітину», тривога та депресія; резистенція – неадекватне емоційне виборче реагування, емоційно-моральна дезорієнтація, економія емоцій, редукція професійних обов'язків; виснаження – емоційний дефіцит, емоційна відстороненість, особистісний відстороненість (деперсоналізація), психосоматичні та психовегетативні порушення).

Інтерпретація результатів даної методики дозволяє визначити рівні сформованості емоційного вигорання (високий, середній, низький) та показники його вираженості, що визначаються в межах від 0 до 30 балів: дев'ять і менше – не визначається, 10-15 – стадія початкових проявів, 16-20 – стадія активного формування, 20 і більше – виражений прояв.

Аналіз результатів оцінки прояву симптомів емоційного вигорання у студентів.

Оцінку дослідження рівнів сформованості фаз емоційного вигорання проведено шляхом вимірювання кількісних показників: 36 і менше балів – низький – фаза не формується; 37-60 балів – середній – фаза у стадії формування; 61 бал і вище – високий – фаза сформована.

У фазі «напруги» переважає низький рівень – 36,3% досліджуваних перебувають у стадії формування емоційного вигорання (домінував симптом «переживання психотравмуючих обставин» – 17,6%); у фазі «резистенції» переважає середній рівень – 37,3% (домінує симптом «неадекватного емоційного виборчого реагування» – 34,1%); у фаза «виснаження» переважає низький рівень – 39,6% (домінує симптом «емоційного дефіциту» – 18,7%). Таким чином більшість студентів перебували у фазі «резистенції», яка максимально характеризується неадекватним виборчим емоційним реагуванням та редукцією професійних обов'язків (26,4%). Досліджувані розділені на контрольну (КГ, 165 осіб) та експериментальну (ЕГ, 103 особи) групи. В ЕГ були проведені додаткові зустрічі з приводу психотерапевтичного втручання задля проведення корекції симптомів синдрому емоційного вигорання. Застосування даного втручання дозволили знизити в ЕГ прояви симптомів у фазі виснаження на 1,2%, у фазі резистенції на 2,2%, фазі напруги на 1,9%.

Аналіз результатів експериментальної роботи підтверджує розвиток у студентів симптомів емоційного вигорання навіть на етапі навчання та необхідність проведення профілактичних зустрічей задля попередження розвитку синдрому емоційного вигорання на тлі навчання та під час професійної діяльності в майбутньому.

Література

1. Фрейденберг Х. Психическое выгорание / Х. Фрейденберг. – М.: ПЕРСЭ, 1991. – 675 с.
2. Maslach C. Prevention of burnout: new perspectives / C. Maslach, J. Goldberg//Applied and Preventive Psychology. – 1998,-Vol. 7.-P.63-74.
3. Y. Skoryk Prevention of Teachers' Professional Burnout as a Way to Improve the Quality of Higher Education /American Journal of Educational Research, 2013